

Temel Eğitim, Bilim, Eğitim ve Toplumsal Gelişme

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA)'nın düzenlediği Temel Eğitim, Bilim, Eğitim ve Toplumsal Gelişme konulu toplantı 20 Haziran 1997'de Ankara'da TÜBİTAK Feza Gürsey salonunda yapıldı.

TÜBA Başkanı Prof.Dr. Ayhan Çavdar açılış konuşmasında, TÜBA'nın başlıca amacının Türkiye'de bilimci kişiliği geliştirmek, araştırmaları desteklemek, toplumu bilimsel konularda aydınlatmak, araştırma ve bilim standartlarını uluslararası düzeye çıkarmak için gerekli etkinlikleri yapmak şeklinde özetledi. Ülkelerin gelişmişlik düzeyinin eğitim düzeyiyle ilişkili olduğunu belirten Prof.Dr. Ayhan Çavdar, Avrupa Topluluğu'nun eğitim ve temel eğitim konularında yeni hazırladığı bir raporda Avrupa Konseyi'ne üye olan ülkelerde 8 yıllık zorunlu eğitimin mutlak olarak mevcut görüldüğünü ve bunu uygulayan 11 ülkenin bulunduğunu; buna ek olarak 9 ülkede temel eğitimin 13 yıl olduğunu, 4 ülkede 10 yıl, 2 ülkede de 11 yıl ve ötesinde olduğunu sözlerine ekledi. Türkiye'nin ise bu raporda 8 yıllık zorunlu eğitim uygulayan bir ülke olarak görüldüğünü, bu durumun ise Türkiye'deki uygulamalarla uluslararası ortamlarda verilen bilgilerin farklı olduğunu gösterdiğini de belirtti. Ayrıca, 8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimde temel eğitim programlarını bütünlük ve süreklilik ilkeleri ve çağdaş gereksinimler kapsamında çocukların biyolojik, psikolojik ve sosyolojik gelişmelerine uygun bir biçimde oluşturulup geliştirilmesinin çok gerekli olduğunun artık yadsınamaz bir bilimsel gerçek olduğunu da ifade etti. Konuşmasının sonraki bölümünde Türk eğitim sisteminin sorunlarına değinen Prof.Dr. Ayhan Çavdar, çağımızın akademik değerleriyle incelendiğinde, eğitim sistemimizdeki yetersizliklerin ve sorunların temel olarak bilgi aktarmaya, pasif bir eğitime, tekrara ve hattâ taklide dayalı bir eğitim uygulamasının var olmasına bağladı. Aşağı yukarı her düzeydeki Türk eğitim sisteminin yaratıcılığı, bilimsel düşünmeyi, problem çözmeyi ve eleştirmeyi içeren davranışların gelişmesine gereken desteği sağlamadığının görüldüğünü de belirtti. TÜ-

BA'nın bu konudaki resmi görüşleri 19 Ekim 1996 tarihinde İstanbul'da TÜBA'nın girişimi ve YÖK, TÜBİTAK, TÜSIAD ve İstanbul Üniversitesi yetkililerinin katılımı ile "Türkiye'nin Geleceği ve Bilim" konulu toplantıda, "Zorunlu temel eğitimin 8 yıllık kesintisiz olarak acilen uygulanması, tüm dünyanın gündeminde olan yaşam boyu eğitimin uygulanması, eğitim kalitesine önem verilmesi, okulöncesi eğitim, kadın eğitimi ve bölgesel eğitim programlarının gerçekleştirilmesi ile eğitim harcamalarının uluslararası standartlara çıkarılması" şeklinde daha önceden açıklanmıştı.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ise, toplantı için gönderdiği mesajda, "Eğitim alanında, bugün önümüzdeki en önemli konulardan biri temel eğiti-

min kesintisiz 8 yıla çıkarılmasıdır. 15. Milli Eğitim Şurası'nın bu yönde aldığı karar mutlaka uygulanmalıdır. Söz konusu olan çocuklarımızdır, ülkemizin geleceğidir. Çocuğunun daha fazla ve iyi eğitim görmesini istemeyen bir ülke düşünemiyorum. Eğitim sistemimizin yeniden düzenlenmesi çalışmalarında, Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun temel yaklaşımına uyulması gerekir." diyordu.

Bu konuşmalardan sonra, Prof.Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı, "Temel Eğitim ve Toplumsal Gelişme" konusunu ele aldı. Toplumların gelişmişlik düzeyinin artık ekonomik göstergeleri de içeren, "İnsanca Gelişme" dediğimiz bir çerçevede ele alındığını; insanca gelişmenin belirleyicilerinin sağlık, beslenme, çocuk ve bebek ölüm oranları, kadın sağlığı, okuryazarlık ve okullaşma oranları, cinsiyete dayalı farklılıklar, kadın istihdamı, özgürlükler, siyasi mekanizmalara katılım gibi ölçütler olduğunu söyledi.

Prof.Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı, Türkiye'nin İnsanca Gelişme Endeksi'nin tüm dünya ülkeleri arasında ortanın biraz altında bir yer aldığını; İGE ve dağılımında ise bölgesel ve cinsiyete dayalı eşitsizliklerin olduğunu belirtti.

Az gelişmişliğin özellikle kadında odaklandığını ifade eden Prof.Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı, toplumsal gelişmemiz için kız çocuklarının okumasını sağlamamız gerektiğini, toplumun gelişmesinin insanın gelişmesi olduğunu, bunun anahtarının ise daha yaygın, daha uzun süreli ve insan kapasitesini geliştirici temel eğitim olduğunu belirtti.

Konuşmacılardan Prof.Dr. Mahmut Adem, "Temel Eğitim" konusunun eğitim ve yurttaşların eğitilmesi boyutunu ele aldı. Özetle, temel eğitimin her yurttaşın hakkı olduğunu, şimdiki ve gelecek yaşama yönelik olduğunu; eğitilen kişilere sorun çözme, topluma uyum sağlama, üretken olma, temel alışkanlıkları kazandırma gibi yönleri olduğunu ve zorunlu öğrenim çağındaki tüm çocukların temel eğitim görmesinin gerektiğini vurguladı. Sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu temel eğitim kararının 1981 yılında toplanan 10. Milli Eğitim Şurası'nda alındığını, ancak hâlâ tartışıldığını, 5 yıllık eğitimin bile 7-11 yaş kü-

mesi nüfusunun tamamına uygulanmadığını ve öğretmen niteliğinin düşük olduğunu da sözlerine ekleyen Prof.Dr. Mahmut Adem, sekiz yıllık zorunlu kesintisiz temel eğitimi istememenin geri kalmış yörelerin çocuklarının okula gitmesini istememek anlamına geldiğini söyledi. Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Bener Cordan, "Sekiz Yıllık Eğitimin Uygulanması" konusunda yaptığı konuşmasında, Türk eğitiminde temel eğitimin kaç yıl olursa olsun bir program bütünlüğü içinde olup, nitelikli olmasının ve tek bir diploma ile belgelenmesinin gerekli olduğunu vurguladı. Ayrıca, hazırlıkların bu yönde yapıldığını ve karar verilirse uygulanabileceğini belirtti. Temel eğitimle ilgili bu konuşmaların dışında, Prof.Dr. Ali Alpar "Eğitim ve Bilim", Doç.Dr. Sema Erder "Kentleşme ve Eğitim", Prof.Dr. İnsan Tunalı ise "Eğitim ve İşgücüne Katılım" konularında konuşular.